

Teollisuusneuvos Juho Mattisen siunaustilaisuus 19. 1. -68 Hietaniemen kappelissa. Ruumiinsiunauksen toimitti rovasti Urho Siro. Kuvassa oikealla sairaanhoitaja Pirkko Mattinen ja toimitusjohtaja Heikki Mattinen perheineen ja vasemmalla johtaja Jaakko Mattinen perheineen.

JUHO MATTINEN

* 11. 7. 1894 † 16. 1. 1968

JUHO MATTISEN MUISTOLLE

Vuoden viimeisenä päivänä istuimme pohdimassa säätiö Väinölän merkeissä kysymyksiä, jotka lähivuosien aikana olivat muodostaneet harrastustemme keskeisen kohteen. Allekirjoittaneen lisäksi oli Juho Mattisen kotiin saapunut uupumaton karjalaisuuden »apostoli» Väinö Pessi. Puheenjohtajamme Juho Mattinen totesi olevansa lomalla sairaalasta, mutta vakuutti olevansa parin viikon kuluttua jälleen »täydessä vedossa» ja kiinni yhteisissä asioissa. Vaikka Väinö Pessin kanssa epäilimme melko lyhyttä määräaikaa, osoittautui se paikkansapitäväksi. 16. 1. yllätti meidät suruviesti. Juho Mattinen oli siirtynyt suureen tuntemattomaan ja hänen ennustuksensa oli toteutunut, mutta tavalla, joka kaikesta huolimatta yllätti meidät täydellisesti.

Yhteistyö ja yhteiset harrastukset saattoivat allekirjoittaneen ja Juho Mattisen yhteen jo alkupuolella 30-lukua, jolloin saavuimme Helsin-

kiin opiskelemaan. Veriheimolaisuuskin antoi oman sävynsä lopulle neljä vuosikymmentä jatkuneelle kanssakäymiselle. Tänä aikana oli allekirjoittaneella oiva tilaisuus tutustua Juho Mattiseen heimolaisena, karjalaisena ja yrittäjätoimintaa harjoittavana teollisuusmiehenä.

Juho Mattinen oli huomenlahjana saanut eräitä Mattisen suvulle tyypillisiä luonteenominaisuuksia. Näinä voisi mainita ainakin yritteliäisyyden, sitkeyden, optimismin ja kovuuden. Nämä ominaisuudet tulivat esiin erityisesti yrittäjätoiminnassa, jossa Juho Mattinen »hiihti» oman latunsa ja jota parhaiten kuvaa HKK eli Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy, tuotantolaitos, joka kasvoi Juho Mattisen mukana ja jonka mukana Juho Mattinen kasvoi. HKK muodostui Juho Mattisen elämäntyöksi, mutta sen ohella hänen taitoaan ja tarmoaan käytettiin laajasti talouselämän eri aloilla niin yrityksissä kuin järjestöissäkin.

Kun liike- ja talouselämän piireissä liikkuesani puhe kääntyi Juho Mattiseen, tuli usein

esille luonteenpiirre, jota voisi sanoa jopa negatiiviseksi. Se luonteenpiirre oli kovuus. Mutta tämän piirteen korostaminen oli vain puoli totuutta, jos sitäkin. Juho Mattisen persoonallisuus oli voimakkaasti kaksijakoinen. Hän »oli pukeutunut» vahvaan ja kovaan panssariin, jonka alle ja taakse hän kätki herkän ja haavoittuvan osan itseään. Tottuneena käskemään, suoraan asiat halki sanovana, joskus ehkä tulistuneena, hän liike-elämässä antoi itsestään — tahattomasti — liiankin yksipuolisen kuvan. Tuttava ja ystäväpiirissä varsinkin kun puhe kääntyi Karjalaan, kotikylään Vuokkiniemeen ja karjalaisuuteen yleensä, panssari aukeni, ja sen sisältä tuli esille ihminen: herkkä ja helposti syttyvä.

Meille karjalaisille ja ainakin niille, joilla oli tilaisuus tuntea Juho Mattinen läheisenä työtoverina ja ystävänä karjalaisissa harrastuspiireissä, oli tämä viimeksimainittu puoli hänen persoonallisuuttaan kovin tuttu. Monissa yhteisissä tilaisuuksissa, joissa yhteiset kysymykset saivat meidät kerta kerran jälkeen syttymään kaukaiselle kotiseudulle, oli »kovan» miehen silmäkulmassa herkässä hereä kyynel.

Nyt Juho Mattinen on poissa joukostamme. Hänen elämäntyötään on arvioitu ja arvostettu monissa tilaisuuksissa ja muodoissa. Hän sai ansaitsemaansa kiitosta ja tunnustusta jo eläissään. Mutta erääseen puoleen hänen toimintaansa on tässä aihetta vielä puuttua. Juho Mattisen osuus heimolaisten yhteisissä riennöissä on sekä ajallisesti että vaikutuksiltaan mittava. On syytä erikoisesti korostaa sitä, että hän oli enemmän tekojen kuin sanojen mies. Hänen henkilökohtaiset panoksensa myös taloudellisessa mielessä karjalaisuuden hyväksi ovat huomattavat. Mainittakoon tässä yhteydessä vain Säätiö Väinölä ja sen toiminta. Vuodesta 1945 eli säätiön perustamisesta lähtien hän toimi säätiön hallituksen puheenjohtajana kuolemaansa saakka. Eräs säätiön rahastoista on hänen perustamansa ja kartuttamansa ja kantaa Juho Mattisen rahaston nimeä.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana on Juho Mattinen uhrannut aikaansa ja usein varojaankin Domnan pirtin eli Vienalaisten runonlaulajien pirtin hyväksi. Työskentely pirtin asioissa on tuntunut olevan mieluisinta harrastusta, mihin hän tarmoansa on käyttänyt. Tämä tuli usein esille, kun pirttiä rakennettaessa jouduttiin painiskelemaan monenlaisten niin teknillisten kuin taloudellisten vaikutuksien kanssa. Ja pirtin vihkiäistilaisuus Kuivajärvellä oli niitä suuria kohokohtia Juho Mattisen taipaleella karjalaisten asioissa, kohokohta, johon hän itse usein palasi.

Toiminta karjalaisuuden piirissä johti säätiö Väinölä ja Karjalan Sivistysseuran monenlaiseen yhteistyöhön. Kun Sivistysseura teki aloitteen karjalaisten runonlaulajain elämäkeraston aikaansaamisesta, oli Juho Mattinen valmis lämpenemään asialle ja asettamaan sää-

tiö Väinölä piirissä vaikutusvaltansa liikkeelle em. teoksen aikaansaamiseksi ja rahoittamiseksi. Kun 31. 12. 1967 olimme päättämässä keskusteluamme, joka jäikin viimeiseksi tapaamukseemme, jäi mieleeni Juho Mattisen lausumana: Kyllä meidän pitää omassa piirissämme hoitaa runonlaulajain elämäkertateoksen rahoitus, eikä lähteä maailmalta pyytämään apua. Tämä on meidän oma asiamme, oma velvollisuutemme heimomme perinteitä kohtaan.

Nämä sanat, jotka Juho Mattinen lausui ennen eroamistamme jäivät elävinä mieleeni ja muodostavat meille velvoitteen, jonka parhaan taitomme mukaan tulemme täyttämään. Ne osoittavat, että vielä niinäkin hetkinä, jolloin Juho Mattiselle itselleen oli jo varmaan selvinnyt elämän ja kuoleman peruskysymykset, hän kykeni lämpenemään ja innostumaan karjalaisuudelle ja Karjalalle.

Helsingissä tammikuulla 1968.

Aleksi Lahelma.

Tuonen viikatemies vieraili Mattisten sisarusparven vieraana myös Teuvalla. Jouki Mattinen siirtyi tuonilmaisiiin 30. 12. -67. Hän oli syntynyt 8. 1. 1898.

YRJÖ KOHONEN

* 28. 1. 1910 † 11. 12. 1967

Rovasti Yrjö Kohosen maallinen vaellus, joka päättyi joulukuun 11. p:nä 1967 Helsingissä, oli pääpiirteissään seuraavanlainen:

Hän oli syntynyt v. 1910 Impilahdella, tullut ylioppilaaksi 1930 ja hänet oli vihitty papiksi Viipurissa 1938. Seurakuntapappina hän oli 1938—39 Haukivuorella ja Rautjärvellä sekä 1940—41 Vehkalahdella ja Kerimäellä. Sotilaspappina ja ajoittain upseerina hän oli itärintamalla 1939—40 ja 1941—43 sekä päämajassa 1943—44. Vv. 1944—48 hän oli Koti ja Sanan, ja Kodin Kuvalehden toimitussihteerinä, mistä hän siirtyi Kotimaan levikkipäälliköksi 1948. Helsingin normaalilyseon uskonnonopettajana hän oli 1945—48. Hän toimitti laajan »Suomen ev.lut. seurakuntien ja papiston matrikkelin» (1953). V. 1935 hän perusti erään toverinsa kanssa vapaaehtoisen verenluovuttajien liiton

Veriliiton, josta kehittyi yli maan ulottuva, Suomen Punaisen Ristin hoitama veripalvelu. Rovasti Kohonen oli paljon mukana partio-työssä ja toimi aikaisemmin mm. Partiolehden päätoimittajana. Hän hoiti myös useita luottamustoimia Helsingin karjalaisten riennoissa. Rovasti Kohonen julkaisi kirjoja eri aloilta mm. nuorisokirjoja kuten Erätoverit, Tähtimajan asukkaat, Avaruus vaarassa, elämäkeran Martti Rautasesta I—II, tutkielman yliopistoasiasta Suomalaisen yliopiston puolesta ym. Urheilussa hän on voittanut aikoinaan useita koululaismestaruuksia, v. 1959 karjalaisten kyykänlyöntikuninkuuden sekä tehnyt pitkiä retkiä eri puolille maata.

Rovasti, levikkipäällikkö Yrjö Kohonen saapui keskuuteemme aivan huomaamatta. Tämä tapahtui v. 1954. Hän saapui Seurasäären Kyykkäaukiolle muina miehinä. Pyysi saada iskeä toisten mukana. Hän teki tarkkoja havaintoja. Juurta jaksain otti selvää pelin säännöistä, pelityylistä jopa »kikoista». Lisäksi hän valokuvaili. Pian sen jälkeen alkoi sekä päivä- että aikakauslehdissä ilmestyä kyykkää koskevia ja kuvaavia kirjoituksia. Niissä oli aina »jokin» erikoinen lause tai vain sana, joka kiehtoi lukijaa, puhui asian puolesta. Näkyi, että tälle jumalansanan julistajalle Luoja oli antanut rikkaat lahjat. Hän ei tullut pelikentälle yksin. Pian hänen mukanaan saapui vevä ja väkevä joukko Impilahden miehiä. Kun KSS:n kyykkäkerhon johtokunta pyysi impilahtelaisia nimeämään edustajansa tähän kyykkätoimintaa johtavaan elimeen, oli luonnollista ja onnellista, että juuri hänet valittiin siihen. Hän ei tehnyt itsestään numeroa. Mutta hänen kokemuksensa, auliutensa ja hyvä tahonsa olivat tälle toiminnalle suuriarvoisia. Viitataan kyykkäkerhomme puheenjohtajan sanomaan.

Pian Yrjö Kohosesta tuli Karjalan Sivistysseuran rivijäsen. Hän iloitsi sydämestä jokaisesta menestyksestämme ja oli valmis auttamaan siellä missä kykeni. Huomasimme hänen kykynsä etevänä lehtimiehenä ja kutsuimme hänet Karjalan Heimo-lehden neuvottelukuntaan. Tässä työssä hän antoi panoksen, josta olemme hänelle täyden tunnustuksen velkaa. Hän oli tietoinen, että tätä lehteä ei tehdä rahasta. Siksi meidän kesken ei koskaan puhuttu siitä. Kaikki kirjoituksensa, valokuvansa ja kaiken muun vaivannäkönsä hän antoi pelkkänä heimotyönä. Seuramme viettäessä syksyllä 1966 60-vuotisjuhlaansa hänelle myönnettiin seuramme ansiomerkki. Olemme menettäneet hänessä hyvän työntekijän seura- ja aateveljen sekä lujan karjalaisen.

Tiedämme, että Impilahti oli kahden uskonnon pitäjä. Ortodoksinen kerrostuma oli vanhaa perua ja luterilainen vasta Stolbovan rauhan jälkeistä. Yrjö Kohonen on itse Nuori Karjalalehden joulunumerossa sukunsa alkuperää sel-

vitellessään lausunut: »Epävakaissa oloissa tyhjentyneille seuduille työntyi uutta asutusta Viipurin Karjalasta, Savosta ja kauempain. Vanhojen perimätietojen mukaan kirjoittajan sukukin on tullut näinä aikoina jostakin Oulun eteläpuolelta, jonne karjalaisten alue (ainakin vaikutusalue) ulottui ennen kristinuskon tuloa maahamme. Suvun voidaan olettaa näin ollen olevan karjalaista alkujuurta.»

Yrjö Kohonen ajatteli meitä vielä viime hetkillään. Hänen poikansa Antti välitti tämän lyhyen, mutta meille rakkaan viestin. Kun häneltä kuolinvuoteellaan kysyttiin hänen viimeisiä toivomuksiaan, hän muun ohessa ehti lausua vain: »Kyykkäveljet, Karppela..

Boris Karppela.

Kulovalkean tavoin levisi suruviesti, joka kertoi Impilahdella syntyneen rovasti Yrjö Kohosen poistuneen keskuudestamme joulukuun 11. päivänä kesken partiojohtajien neuvottelukokousta.

Meille karjalaisuuden vaalijoille ja kyykkäpelin harrastajille tämä uutinen on ikävää kuultavaa ja melkein uskomatonta. Me kysyimme itseltämme, kuinka tämä voi olla mahdollista? Yksi niin henkisesti kuin ruumillisestikin vahvimpia jäseniämme tempaistaan pois. Eräs kaikkein innostuneimpia, ahkerimpia ja uhrautuvaisimpia jättää meidät. Paras lehtimiehemme, rauhallisin ylituomarimme ja tunnontarkin organisaattorimme on poissa keskuudestamme.

Meidän on hyvin vaikeata täyttää sitä tyhjää tilaa, jonka Yrjö riveihimme jätti. Hän oli kirjailija ja lehtimies. Hän uhrasi aikaa uusiin suunnitelmiin. Pöydälläni on koneella kirjoitettu Yrjön ehdotus vuoden 1968:n kyykkätoiminnaksi. Hän teki sen aikaisin — aavistiko hän poismenonsa?

Me odotimme innostuneena Yrjön raskaan ja vastuullisen levikkipäällikön matkustustehäviön siirtymistä muiden hoitoon ja Yrjön jäämistä keskuuteemme Helsinkiin. Silloin hän olisi ollut aina joukossamme. Nyt hän tuli pelikentille ja kokouksiimme milloin rautatieasemalta, milloin linja-autopysäkillä. Usein hän lähti seurastamme jatkaakseen matkaa Suomen eri kolkkiin.

Kierrellessään Suomea hän ei koskaan unohtanut kyykkäurheilua. Viimeiseltä matkaltaan hän toi niin Forssan kuin Hämeenlinnankin terveiset ja toivomukset.

Yrjö jykevää hahmoa emme enää näe kyykkäkentillämme. Hänen terävän kynänsä jälki katoaa lehtien uutispalstoilta. Hyvin tehdyt tulosluettelot ja pöytäkirjat jäävät meille muistuttamaan miehestä, joka halusi tehdä työnsä paremmin kuin muut.

Yrjö on poissa, mutta hänen muistonsa elää keskuudestamme.

Kosti Pamilo.